

STAPPENPLAN KERKSLUITING

Dat op dit moment het thema ‘kerksluiting’ zo nadrukkelijk onder de aandacht komt vindt zijn oorzaak in de actuele ontwikkelingen in de kerken. De ‘grote kerken’ in ons land hebben op verschillende fronten te maken met een krimpsituatie: financieel, in kerkbezoek, in kerkbetrokkenheid, in participatie van vrijwilligers, in het pastorale aanbod, bij het invullen van vacatures, in ruimte en energie voor vernieuwing. De directe aanleiding kan per geloofsgemeenschap verschillen, maar die vindt ongetwijfeld zijn oorsprong in deze ontwikkelingen.

‘Kerksluiting’ is daarom geen losstaand thema. Het hangt samen met het besef van een crisis (zo kan het niet langer doorgaan) en het zoeken naar een nieuwe richting voor de geloofsgemeenschappen. In ons bisdom kan dit thema daarom alleen goed bekeken worden in de context van het beleid van samenvoeging van de bestaande parochies tot 19 nieuwe parochies. Alleen vanuit die context kunnen overtuigende argumenten voor een eventuele kerksluiting worden gevonden.

Leidend in dat proces is en blijft het pastoraal beleid. Parochies, en dus ook kerkgebouwen, zijn er immers niet omwille van zichzelf maar ze zijn er ten dienste van het Evangelie en het daarop georiënteerde pastoraat. Kerkgebouwen maken het mogelijk om ‘een deel van’ de pastorale zorg van een geloofsgemeenschap te kunnen realiseren. Hun bestaansrecht groeit mee met dat van de geloofsgemeenschap zelf en is dus aan fluctuatie onderhevig. Het is goed om dat inzicht ook met een zekere nuchterheid te presenteren. Daarbinnen moet voldoende ruimte en aandacht zijn voor gevoelens van verlies en verdriet.

Het is verstandig om het thema ‘kerksluiting’ niet aan de orde te laten komen tijdens een proces van samenvoeging van parochies. Pas wanneer dat proces is afgerond, kan het nieuwe bestuur dit thema oppakken als daar een gerede aanleiding voor is. Dan komt het ter sprake in het kader van een op de toekomst gericht beleid.

ORIËNTATIEFASE

Fase 1. De aanleiding

Wat is de aanleiding om het onderwerp kerksluiting nú op de agenda te zetten? Wie heeft daartoe het initiatief genomen? Is dit onderwerp eerder aan de orde geweest? Zo ja, op welke wijze en met welk resultaat? Waarom denkt u dat het nu opgepakt moet worden? Welke omstandigheden maken dat u nu een goed resultaat verwacht?

Fase 2. De beleidscontext

In ons bisdom heeft de bisschop besloten tot het samenvoegen van de 81 huidige parochies tot 19 grote, nieuwe parochies? Uw voornemen om te komen tot kerksluiting staat in het kader van dat beleid? Hoe verhoudt uw voornemen zich tot dat beleid? Welke aanleiding geeft het nieuwe beleid u om te komen tot het sluiten van een kerkgebouw/kerkgebouwen?

Fase 3. Starten

Hoe urgent is dit onderwerp? Is er ruimte om het nu op de agenda te zetten (acceptatie benodigde menskracht om in te zetten, tijd en ruimte, bestuurlijke motivatie)? Is de argumentatie voldoende hard te maken? Welke weerstanden zijn te verwachten? Bij wie?

P.S. Dit is een belangrijk beslismoment . Pas als uitstel niet langer mogelijk is en er voldoende ruimte beschikbaar is om met dit thema aan de slag te gaan, kan worden overgegaan tot volgende stappen.

Fase 4. Commissie instellen

Het bestuur stelt een commissie in die het gehele proces rond de kerksluiting begeleidt, zodat er voldoende ruimte blijft tussen de bestuurlijke verantwoordelijkheid van parochiebestuur en het werk van de commissie.

Communicatie

Het is van belang dat al in deze fase van het proces een goede communicatie met alle betrokkenen op gang komt. Dat helpt parochianen om zich bewust te worden van wat er speelt, zodat ze zich in een latere fase niet zo overvallen voelen. Binnen die communicatie kunnen de bestuursleden aangeven, dat ook zij het moeilijk vinden om dit thema op de agenda te zetten, maar dat zij geen andere keuze hebben. Parochianen en bestuur staan dus voor hetzelfde probleem. ‘We zitten allemaal in hetzelfde schuitje ‘. Samen met een heldere en transparante procedure kan een goede en open communicatie een wij-zij tegenstelling helpen voorkomen.

Een voorgenomen besluit tot kerksluiting blijft meestal niet buiten de publiciteit. Het is een publieke kwestie die veel mensen raakt. In de meeste gevallen is het wel mogelijk om met de pers tot goede werkafspraken te komen. De pers is op zoek naar nieuws. Dat is haar bestaansrecht. Als u elkaar daarin niet weert of tegenwerkt maar helpt, kan u dat tot voordeel strekken.

DE ONDERZOEKSFASE

P.S. In het bisdombeleidsplan Kwetsbaar en Hoopvol staat vermeld dat het bisdom zal zorgen dat parochies begeleid worden bij het proces van het afstoten van kerkgebouwen. Zie pagina 19 in ‘Kwetsbaar en Hoopvol’.

Fase 5. Nadere verkenning ter plaatse

Is er in de samengevoegde parochie een pastoraal beleidsplan ontwikkeld? Zijn daarin heldere pastorale doelen en prioriteiten geformuleerd voor de komende jaren? Is daarin aangegeven welke middelen nodig zijn om de gewenste doelen / prioriteiten te kunnen realiseren?

Is er sprake van een meerjaren onderhouds- en beleidsplan voor alle gebouwen en voorzieningen? Welke kosten zijn voor elk van deze gebouwen en voorzieningen de komende jaren te verwachten? Voor welke doeleinden zijn de verschillende gebouwen en voorzieningen geschikt/ongeschikt? Wat zijn de mogelijkheden van de gebouwen: hergebruik, sloop, anderszins? Liggen er bijzondere claims op de gebouwen, zoals de status van rijks- en/of gemeentelijk monument? Is er sprake van een meerjaren financieel plan voor de parochie? Wat is de financiële draagkracht van de parochie? Welk deel van de financiële ruimte is gereserveerd voor personeel, voor pastorale activiteiten, en voor gebouwen?

Fase 6. Analyse en scenario-ontwikkeling

De commissie analyseert de resultaten van het onderzoek op pastoraal en voorwaardenscheppend terrein, en ontwikkelt een aantal (mogelijke) scenario's met de verschillende voor- en nadelen.

DE BELEIDSVOORBEREIDENDE FASE

Fase 7. De presentatie

De commissie legt de resultaten van haar onderzoek voor aan het bestuur en schetst hen de verschillende scenario's. In samenspraak met het bestuur belegt de commissie één of enkele open parochieavonden en presenteert daar op inzichtelijke wijze, met een heldere PowerPoint presentatie de resultaten van haar onderzoek.

Fase 8

De commissie verwerkt het commentaar op de verschillende scenario's en stelt ze eventueel bij. De commissie bereidt op grond daarvan een definitief beleidsadvies voor aan het bestuur. Het bestuur publiceert dat in de betrokken bladen en andere media. Parochianen kunnen alsnog schriftelijk op dit advies reageren.

BESLUITVORMING

Fase 9. Besluitvorming.

Het bestuur besluit op grond van het advies van de commissie en op grond van eventuele reacties van parochianen tot een definitief advies aan de bisschop. Het publiceert het advies in de betrokken bladen en andere media.

Het legt het definitieve advies, onderbouwd met alle documenten die tijdens het besluitvormingsproces zijn verzameld, voor aan de bisschop.

De bisschop besluit tot onttrekking van het kerkgebouw aan de eredienst.

EVALUATIE.

Fase 10. Evaluatie

De commissie evalueert samen met het bestuur het gehele proces tot nu toe en legt eventuele leerpunten schriftelijk vast.

UITVOERINGSFASE

Fase 11. De uitvoering.

Het bestuur dankt de onderzoekscommissie en stelt een uitvoeringsgroep in die in overleg met hen een plan van aanpak maakt.

Dat plan wordt met het bestuur besproken en vastgesteld en daarna gepubliceerd aan in de betrokken bladen en overige media. Van tijd tot tijd publiceert de uitvoeringsgroep over de voortgang.

NIEUWE SITUATIE

Fase 12. Het begeleiden van de parochianen naar een nieuwe situatie

Het bestuur beraadt zich samen met de pastores over rituelen die parochianen helpen om afscheid te nemen van hun vertrouwde gebouw en om elders een nieuw thuis te vinden. Het begeleidt hen bij het vinden van een nieuw perspectief en draagt zorg voor een goede ontvangst in een nieuwe geloofsgemeenschap. Ook over deze fase wordt uitvoerig gepubliceerd.

EVALUATIE EN AFSLUITING

Fase 13. Evaluatie en afsluiting van het uitvoeringsproces

De uitvoerende groep evalueert samen met de bestuurlijk verantwoordelijken het uitvoeringsproces en legt eventuele leerpunten schriftelijk vast.

Fase 14.

De bestuurlijk verantwoordelijken kijken in eigen kring terug op het gehele proces en besluiten dat op een informele wijze.

09/13